

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

NJFF
Akershus

OSLO OG OMLAND
FRILUFTSRÅD

Nannestad kommune

postmottak@nannestad.kommune.no

Oslo, 7. februar 2023

Dette brevet sendes på vegne av Akershus og Oslo Orienteringskrets, BirdLife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus (inkl. Naturvernforbundet Nannestad og Gjerdrum), Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Oslo og Omland Friluftsråd, Romerike sopp- og nyttevekstforening og Skiforeningen.

Kommuneplanens samfunnsdel 2023-2040

Nannestad kommune

Tilsluttede organisasjoner i FNF Akershus er alle sterkt opptatte av å ta vare på naturgrunnet i Nannestad kommune, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

Sammendrag

- **Naturkrisen er en like stor krise som klimakrisen, og de må løses uten å gå på bekostning av hverandre. Under kap. 5 *Klima, miljø og forvaltning av naturverdier* i dokumentet *Utredning til revisjon av kommuneplanen 2023-2040* står det imidlertid lite om naturkrisen og hvordan naturverdiene skal forvaltes.**
- **Vi ber om at hensyn til natur, økosystem, biologisk mangfold og opphold i naturen synliggjøres gjennom alle satsingsområder.**
- **Vi savner en grundigere behandling av frivilligheten som viktig bidragsyter for samfunnsutviklingen og ber kommunen inkludere punkter om dette.**
- **Vi anbefaler at natur og friluftsliv, som kan bidra til å nå mange av kommunens mål i samfunnsdelen, får en større plass, f.eks. som en del av folkehelsen og inkludering.**
- **Vi ber kommunen belyse hvordan sikre nærhet og tilgang til natur- og friluftslivsområder fra bebyggelsen i utviklingen av bebyggelsesområder, skoler og barnehager.**
- **Vi ber kommunen belyse hvordan strategiene «En næringsvennlig kommune» og «En klimavennlig og miljøbevisst kommune» skal løses i praksis, og vi ber om en næringsutvikling som inkluderer natur- og friluftslivsorganisasjoner.**
- **Vi vil minne om at kommunen må sette av nok ressurser i form av økonomi, kunnskap og arbeidskraft til å bli bedre på ivaretagelse av naturverdier og friluftslivsinteresser.**
- **Vi ber kommunen utarbeide flere strategier under satsingsområdet «Klimavennlig, naturvennlig og miljøbevisst kommune» som handler om bærekraftig forvaltning av natur,**

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
akershus@fnf-nett.no | Storgata 28A, 0184 Oslo | 90 65 16 61
organisasjonsnummer 918 940 359 | www.fnf-nett.no/akershus

ivaretagelse av Nannestads særegne natur og sikring av tilgjengelig, variert og sammenhengende grønnstruktur.

- Vi etterlyser at kommunens vassdragsforvaltning må inkluderes i kommuneplanen og ber kommunen inkludere hvordan de skal ivareta sine vassdrag og kantsoner.
- Vi mener kommunen må bruke alle kartlag aktivt i arealplanleggingen og ha en regelmessig oppdatering av kunnskapsgrunnlaget for kommunen, inkludert "kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder".
- Til slutt påpeker vi at kommunen må sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser og ikke gjennom bruk av dispensasjoner.

FNF Akershus synes det er veldig bra at FNs bærekraftsmål blir lagt til grunn for utviklingen av kommunen.

Naturkrisen er en like stor krise som klimakrisen, og de må løses uten å gå på bekostning av hverandre. Det er veldig bra at kommunen er opptatt av å motvirke klimaendringene. Under kap. 5 *Klima, miljø og forvaltning av naturverdier* i dokumentet *Utrekning til revisjon av kommuneplanen 2023-2040* står det imidlertid lite om naturkrisen og hvordan naturverdiene skal forvaltes. Vi gjør oppmerksom på at enkelte klimatiltak kan gå på bekostning av natur (f.eks. store, arealkrevende tiltak) og ber kommunen ta med dette i klimaarbeidet. Siden kommunen har flere viktige naturtyper (f.eks. ravinene og kulturlandskap) er dette spesielt viktig.

Vi vil minne kommunen på at også «vanlig» natur er viktig, og at kommunen bør ha en økosystemtilnærming i planarbeidet. Nannestad kommune har blitt plassert som nr. 38 i en rangering av landets kommuner etter "dyktighet" på naturmangfold (Sabimas "Naturkampen"). Her er det fortsatt forbedringspotensial. Naturkampen viser også på hvilke områder kommunen kan forbedre seg.

Kommentarer til satsingsområder med hovedmål og strategier

Vi ønsker at hensyn til natur, økosystem, biologisk mangfold og opphold i naturen synliggjøres gjennom alle satsningsområder.

Satsingsområder

«Et samfunn tilrettelagt for alle», «Et helsefremmende samfunn» og «Kommuneøkonomi og tjenesteproduksjon»

Frivilligheten er en viktig bidragsyter i samfunnsutviklingen. Vi oppfordrer kommunen til å inkludere følgende i strategier og tiltak ved utforming av handlingsplan:

- Utarbeide en frivillighetspolitikk for kommunen i samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Sikre at alle planprosesser har god deltagelse av frivillige for å sikre god medvirkning og relevante og oppdaterte hørings svar.
- Opprette et lokalt natur- og friluftslivsorgan som en fast møteplass for kommunen og natur- og friluftslivsorganisasjonene.
- Sikre faste driftstilskudd til natur- og friluftslivsorganisasjoner og sørge for god informasjon om tilskuddsordninger for å sikre effektiv finansiering av gode prosjekter og aktiviteter.
- Sikre faste driftstilskudd til natur- og friluftslivsorganisasjoner.

- Det er bra at det er enkelt å finne fram til hørings saker på kommunens hjemmesider, men vi har allikevel forslag til forbedringer slik at de blir mer brukervennlige og inneholder informasjon om:
 - hva kommunen gjør for å ivareta natur- og friluftslivsinteressene
 - hvilke typer natur- og friluftslivsaktivitet som finnes i kommunen slik at kommunens befolkning kan benytte seg av dette
 - kontaktinfo til ansatte som jobber med natur og friluftsliv

Friluftsliv er viktig for folkehelsen. Friluftsliv kan bidra til å nå mange av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Opphold og fysisk aktivitet i naturen gir bedre folkehelse, både fysisk og mentalt¹. I Stortingets friluftslivsmelding (2016) framkommer det at hele 61% foretrekker friluftsliv for å styrke sin fysiske helse. Friluftsliv bidrar til integrering og sosial utjevning^{2 3}. Det er gratis, har ingen alderskrav og kan gjennomføres uten mye utstyr. Friluftsliv gjennom opphold i naturen, turgåing, fiske, jakt og annen høsting er lavterskeltiltak som det er enkelt å tilrettelegge for. Friluftsliv er også et godt virkemiddel for kommunens satsingsområder som f.eks. barn, unge og fritid.

Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområdene i Nannestad er viktig. I miljødirektoratets database "Naturbase" legges denne kartleggingen inn av kommunene. Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområdene i kommunen er viktig i arealplanleggingen for å unngå å bygge ned viktige friluftslivsområder for befolkningen. Vi oppfordrer til at temakartet tas aktivt i bruk i kommuneplanens arealdel for blant annet å sikre grøntområder.

Opplæring er nødvendig for å få alle med i friluftslivet. Friluftsliv er i stor grad lavterskelaktiviteter som er lite konkurransepreget, og som i prinsippet kan motivere og inkludere hele befolkningen. Friluftsliv er derfor en godt egnet arena for inkludering og samhandling mellom ulike samfunnsgrupper. Det er spesielt viktig å øke deltakelsen i friluftsliv for barn, unge innvandrere og mennesker med funksjonsnedsettelse.

Mange i dag vokser ikke opp med den norske friluftslivstradisjonen og må derfor i mye større grad ha en grunnleggende opplæring i friluftsliv. I en slik opplæring må det blant annet legges vekt på allemannsrettens rettigheter og plikter.

Sikre nærhet og tilgang til natur- og friluftslivsområder fra bebyggelsen. Det er viktig med god tilgang til natur- og friluftslivsområder i nærområdene og til Marka. God tilgang sikres gjennom sammenhengende grønnstruktur med stier, turveier, skiløyper og god kollektivtransport og parkeringsmuligheter.

Skånsomme tilretteleggingstiltak, i nærområdene og Marka (Romeriksåsen og Nordåsen), som turveier, badeplasser, aktivitetsområder o.l. tilpasset lokale behov, er avgjørende for å få alle grupper ut. I tillegg er skånsom tilrettelegging også nødvendig for å ta vare på naturen.

Undersøkelser viser at jo nærmere folk bor et friluftsområde eller en turvei, jo oftere blir de brukt. Det er derfor viktig at kommunen etablerer nettverk av turveier og stier, særlig i de fire tettstedene.

¹ [Friluftsliv og psykisk helse, Norsk Friluftsliv](#)

² [Helsedirektoratet rapport nr. 3/2017, Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet, Gunnar Brei og Kolbjørn Rafoss.](#)

³ [NRK Ytring, «I skogen sier de hei», juni 2020](#)

Korte avstander til attraktive friluftsliv-/naturområder, som er tilrettelagt slik at de dekker lokalbefolkningens behov, er særlig viktig for barn, unge, eldre, innvandrere og funksjonshemmede.

Særlig viktig er tilgangen til slike områder fra de fire tettstedene i kommunen.

Det er viktig at Marka (Romeriksåsen og Nordåsen) fortsetter å være et viktig natur- og friluftslivsområde for Nannestads befolkning, med muligheter for fysisk aktivitet, et allsidig friluftsliv og flotte naturopplevelser. For å oppnå dette må markaloven respekteres og det må tilrettelegges for et mangfold av brukergrupper.

Kommunen må også avsette tilstrekkelig med areal for fremtidig økt behov for utøvelse av friluftsliv. Dersom nærturområder bygges ned eller omdisponeres må de erstattes i nærområdet.

Dette må følges opp med presise planbestemmelser i arealdelen som ikke etterlater tvil om hva som er tillatt og ikke.

En annen viktig oppgave for kommunen blir å **sikre nok grønne arealer og tilgjengelig uteareal, som hundremeterskoger, skogholt, bekkedrag o.l., i umiddelbar nærhet til barnehager og grunnskoler.** Deler av skolehverdagen kan flyttes ut, barna blir mer fysisk aktive, opplever mestring, får mer naturkontakt og en større forståelse av samspillet mellom natur og menneske. Vi anbefaler kommunen å inkludere dette i samfunnsdelen.

Vi oppfordrer kommunen til å inkludere følgende i strategier og tiltak ved utforming av handlingsplan:

- Gjøre friluftsliv til en del av introduksjonsprogram i opplæringen i norsk og samfunnskunnskap.
- Beskrive betydningen av **Læring i friluft** og uteklasserom. Les mer om hvorfor dette er viktig hos Friluftsrådernes Landsforbund⁴.

«En næringsvennlig kommune»

Næringsutvikling som inkluderer natur- og friluftslivsorganisasjoner. Felles for de fleste næringer er at de er arealkrevende, og ofte gir uønskede og alvorlige konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv og utøvelse av primærnæringer som landbruk. For å sikre et godt kunnskapsgrunnlag, forhindre konflikter og komme fram til kunnskapsbaserte løsninger anbefaler vi å opprette møteplasser mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene, næringsaktører og kommunen. **Vi ber kommunen belyse i samfunnsdelen, hvordan strategiene «En næringsvennlig kommune» og «En klimavennlig og miljøbevisst kommune» skal løses i praksis.**

«Kommuneøkonomi og tjenesteproduksjon»

Vi vil minne om at kommunen må sette av nok ressurser i form av økonomi, kunnskap og arbeidskraft til å bli bedre på ivaretagelse av naturverdier og friluftslivsinteresser. Det må settes av en brukbar andel av driftsutgiftene i kommunen til naturmangfold og friluftsliv. Vi mener kommunen alltid må etterstrebe å ha nok ressurser til:

⁴ [Læring i friluft](#), Friluftsrådernes Landsforbund

- å ha kjennskap til hele lovverket som knytter seg til naturforvaltning, ikke bare plan- og bygningsloven.
- ha kapasitet til å kartlegge naturen og friluftslivsområdene i kommunen og ha rutiner for å holde kunnskapsgrunnlaget oppdatert og mest mulig komplett.
- ha kapasitet til helhetlig forvaltning helt ned til den minste reguleringsplan, dvs. god kommunikasjon mellom ulike avdelinger

«En klimavennlig og miljøbevisst kommune»

Vi ber kommunen **legge til «naturvennlig» i satsingsområdet** «Klimavennlig, **naturvennlig** og miljøbevisst kommune».

Videre ber vi kommunen legge til følgende strategier under «Klima- og miljømessig bærekraft»:

- «Kommunen skal forvalte naturmangfold, vassdrag, friluftsområder, ressurser og arealer på en bærekraftig måte».
- «Kommunen skal ivareta den særegne naturen i Nannestad, som ravineområder og kulturlandskap».
- Kommunen skal sikre tilgjengelig, variert og sammenhengende grønnstruktur. Turstier, skiløyper og blågrønne kvaliteter skal videreutvikles i sammenhengende nett. Planene må skje i samarbeid med natur- og friluftslivorganisasjonene i kommunen.»

Vassdragsforvaltning må inkluderes i kommuneplanen. FNF Akershus etterlyser ivaretagelse av kommunens vann, vassdrag og kantsoner. Det står ingenting om ivaretagelse av kommunens vassdrag i utkastet. Kommunen må inkludere mål for vannkvalitet, strategier for oppfølging av den regionale vannforvaltningsplanen for området, og synliggjøre kommunens ansvar som sektormyndighet i samfunnsdelen. Vannressurslovens § 11 om kantsoner slår fast at det skal opprettholdes et naturlig vegetasjonsbelte langs vassdrag med årssikker vannføring som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Hensynssoner for kantsoner og viktige blågrønne forbindelser må derfor legges inn på plankartet.

Tettstedsstruktur og utviklingsstrategier

Regelmessig oppdatering av kunnskapsgrunnlag for kommunen. Det kan være utfordrende å føre en natur- og friluftslivsvennlig arealpolitikk når prioritering av økonomisk vekst, arbeidsplasser og innbyggertall er mer synlig i et kortsiktig perspektiv. Med god kunnskap om naturverdiene, viktige friluftslivsområder, miljøets tilstand og utfordringer kan kommunen legge gode premisser for å ivareta hensyn til klima, natur og friluftsområder i sin arealplanlegging. Når det gjelder naturkartlegging, er anbefalingene i statusoppdatering for kartlegging av viktige naturtyper i Akershus 2020⁵ en av ravinekartlegging. For friluftsliv i kommunen anbefaler vi kommunen å gjennomføre prosjektet “Friluftslivets ferdselsårer”⁶ slik som prosjektet “Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder”. Alle kartgrunnlag bør brukes aktivt i planleggingen, legges inn i kommunens

⁵ Statusoppdatering for kartlegging av viktige naturtyper i Akershus-delen av Viken, 2021

⁶ Friluftslivets Ferdelsårer, Viken fylkeskommune

kartdatabaser og revideres jevnlig.

Arealbruken må avklares gjennom planprosesser

Når arealbruken er avklart gjennom planprosesser, gir dette et godt grunnlag for videre byggesaksbehandling. En kommune som gjør mange unntak fra vedtatte langtidsplaner, har manglete styring på arealbruken. Når lokalpolitikere behandler søknader om dispensasjon, får de mindre informasjon om konsekvensene av utbyggingen. Det er også mye vanskeligere for frivilligheten å følge med.

Ifølge tall fra KOSTRA (SSB) er andelen innvilgede dispensasjoner i byggesaker i Nannestad kommune 9,7 % i 2020 og en økning til 19 % 2021⁷. Generelt sett sier ikke KOSTRA-tallene noe om hva slags saker dette er, bare at det er gitt dispensasjon fra plan. Dispensasjoner kan ha blitt innvilget i saker som dreier seg om omdisponering av dyrka mark/jordvern, nedbygging av myr og hyttebygging og andre tiltak innenfor fjell- og/eller markagrenser. Når lokalpolitikere behandler søknader om dispensasjon, får de mindre informasjon om konsekvensene av utbyggingen. Frivillige organisasjoner får heller ikke søknad om dispensasjon tilsendt på høring, og det blir vanskelig å følge med. Det er dermed fare for at viktige verdier ikke blir tilstrekkelig vurdert i søknadsprosessen. Kommunen bør av den grunn etterstrebe null dispensasjoner fra plan.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
FNF Akershus

⁷ [KOSTRA-tall for Nannestad kommune, Plan- og byggesaksbehandling, SSB](#)